

# **Kuntaliiton ajankohtaiskatsaus**

KEHTO-foorumi, Pori, 7.6.2024

Paavo Taipale ja Tuulia Innala, Kuntaliitto

# Ajankohtaisasioita

- Kuntaliiton kärkitavoitteet ja norminpurkuhanke
- Vesihuoltolain uudistus
- Jätelain muutokset ja kiertotalous
- Ajankohtaiset liikenneasiat
- Tilannekatsaus energiadirektiivien uudistuksen toimeenpanoon
- Verkkoinfrastruktuurin valtakunnallinen sijaintitietopalvelu
- Kuntaliiton uudistetut turvallisuuden ja varautumisen verkkosivut

# Yhdyskunta ja ympäristö -yksikkö

Maankäyttö ja ympäristö  
Tekniikka ja turvallisuus



**Ari Korhonen**  
Turvallisuus



**Tiina Hartman**  
Maapolitiikka



**Mikko Simpanen**  
Toimitilat



**Tommi Maasilta**  
Ympäristönsuojelu



**Kaisa Mäntynen**  
Ympäristöterveys



**Miira Riipinen**  
Johtaja



**Päivi Tiihonen**  
Rakennetun ympäristön DIGI



**Paavo Taipale**  
Yhdyskunta-  
tekniikka



**Laura Hassi**  
Asuntopolitiikka



**Anne Jarva**  
Maankäyttö ja  
kaavoitus



**Johanna Vilkuna**  
Liikenne



**Tuulia Innala**  
Jätehuolto ja  
kiertotalous



**Vesa Peltola**  
Energia



**Paula Mäenpää**  
Rakennusvalvonta  
ja rakentaminen



**Pauliina Jalonen**  
Ilmastonmuutos



**Minna Puura**  
Assistentti



**Marko Nurmikolu**  
johtava juristi



**Minna Mättö**  
juristi

# Kärkitavoitteemme vuonna 2024

- Kuntien toimintaa jäykistävää sääntelyä eli **normeja kevennetään**, kokeilut mahdollistetaan.
- Kuntien **rahoitusjärjestelmä** uudistetaan kokonaisvaltaisesti.
- **TE-palvelut** siirretään kuntiin onnistuneesti, ja kunnan rooli **elinvoiman** varmistajana vahvistuu entisestään.
- **Koulutusjärjestelmä** uudistetaan kuntalähtöisesti.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden välisiä **yhdyspintoja** ja yhteistyötä kehitetään.
- Kuntien asiat tuodaan **EU-vaalikeskustelujen** keskiöön.
- **Rakennetun ympäristön** lainsäädännöstä tehdään eheä kokonaisuus. Kuntien **kaavamonopoli, rahoitus** yhdyskuntarakentamiselle sekä **joustavat** rakennusvalvonnan palvelut turvataan.





# Norminpurkuohjelma

# Normiohjelman toimikauden aikataulu



# Ehdotukset jaetaan viiteen eri koriin

## Edistetään

- Osana laajempia lainsäädäntöhankkeita
- Yksittäisinä säädösmuutoksina

## Lisäselvitysten ja keskustelun tarve

- Ehdotukseen liittyy eri oikeuksien keskinäinen punninta
- Tarvitaan lisää vaikutusarviointia
- Haetaan poliittista kannanmuodostusta

## Norminpurku kokeilujen kautta

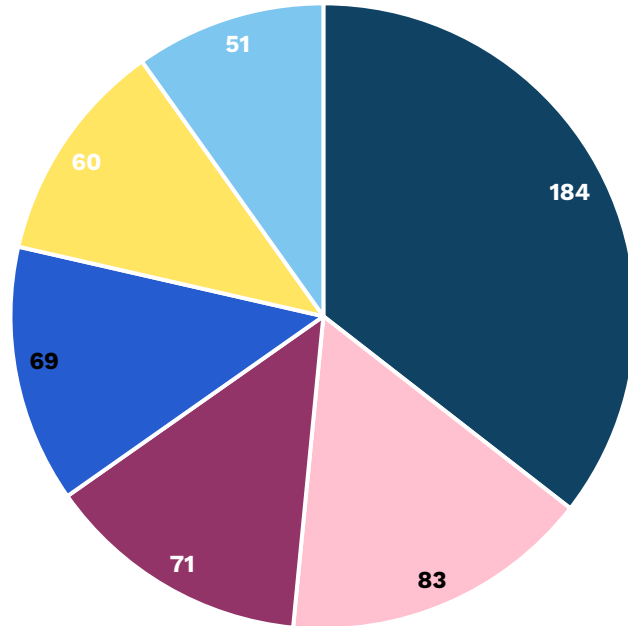
- Varmistettava riittävät koeasetelmat
- Edellyttää kokeilusäädösten valmistelua sektorilainsäädäntöön

## Muut kokeilut

- Kokeilulainsäädännön valmistelu
- Kokeilujen hankkeistaminen: haut, arviointi, toteutus jne.
- Toiminnalliset kokeilut ilman ls-muutoksia

**Ei edellytyksiä edistää, perustelut avattava**

# Kuntien normien keventämisen ehdotukset (537) aiheittain (VM:n kysely)



- Sivistys
- Työllisyys ja elinkeinot
- Maankäyttö ja infra
- Päätöksenteko ja hallinto
- Luvat ja valvonta
- Digitalisaatio ja tieto

Kasvatus ja koulutus	178
Työllisyys ja elinkeinot	71
Digitalisaatio, tiedonhallinta ja tietosuojat	51
<b>Maankäyttö ja kaavoitus</b>	<b>43</b>
Hallinto	33
Päätöksenteko ja demokratia	23
<b>Rakentaminen</b>	<b>23</b>
<b>Ympäristönsuojelu</b>	<b>23</b>
<b>Ympäristöterveydenhuolto</b>	<b>23</b>
Hankinnat	18
Jokin muu tehtäväala	17
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	9
<b>Vesihuolto</b>	<b>6</b>
<b>Joukkoliikenne ja kuljetukset</b>	<b>4</b>
<b>Jätehuolto</b>	<b>4</b>
Kirjastot, kulttuuri	4
<b>Asuminen</b>	<b>2</b>
Liikunta ja nuoriso	2
<b>Varautuminen</b>	<b>2</b>
<b>Kadut ja yleiset alueet</b>	<b>1</b>

Lisäksi Julki-ICT:n erilliseen kyselyyn kunnat tekivät 178 normin purku/kevennysideaa



# Mitä tapahtuu seuraavaksi?

## Ministeriöt listaavat käynnissä olevat lakihankkeet

- Sektoriministeriöiden rooli korostuu
- **Ministeriöt arvioivat kuntien ehdotukset normien purkamiseksi ja keventämiseksi sekä lakikokeiluiksi**
- Edistetään käynnissä olevassa lakihankkeessa (maankäyttö- ja rakentaminen)
- Edistetään yksittäisinä säädösmuutoksina
- Ministeriöt eivät halua edistää (perustelut esitettävä)
- Tarve käydä tarkentavia keskusteluita, tehdä lisäselvityksiä ja hakea poliittista tahtoa
- Edistetään lakikokeiluna, joka edellyttää erillistä lainvalmistelua sektorilainsäädäntöön
- Osassa kyse toiminnallisesta muutoksesta (lakia on tulkittu liian tiukasti)



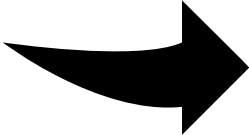
## **Poliittinen tahto määrittää, mitä ehdotuksia ja miten niitä valmistellaan eteenpäin**

# Vesihuoltolain uudistamisen tilannekatsaus

# Vesihuoltolain uudistuksen tausta ja aikataulu

- Taustalla MMM:n 2019 käynnistämä Kansallinen vesihuoltouudistus
  - Useita taustaselvityksiä, verkossa [mmm.fi/vesihuoltouudistus](http://mmm.fi/vesihuoltouudistus)
- Kuntaliiton tvk:n kannanotto 9/2020
  - [https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntaliiton%20on%C3%A4k%C3%B6kulmia%20vesihuoltouudistukseen\\_0.pdf](https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuntaliiton%20on%C3%A4k%C3%B6kulmia%20vesihuoltouudistukseen_0.pdf)
- Lainvalmistelutyöryhmä asetettiin 11/2022
  - Kokoontunut 20 kertaa
  - KL:n edustajat ryhmässä Paavo Taipale ja Tuulia Innala
  - KL:n sisäinen koordinaatio (Taipale, Innala, Nurmikolu, Mäntynen, Myllymäki, Lebedeff, Vaine)
  - Informointia kuntaverkostoissa, evästystä saatu hyvin niukasti
- Työryhmän viimeinen sisältökokous 29.5.2024
- HE-luonnos lausuntokierroksella 7-9/2024
- HE eduskuntaan keväällä 2025
- Tavoitteena lain voimaantulo 1.1.2026

# Muutosten vaikutuksia vesihuoltoon

1. Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos
  2. Vesi on meidän - sääntely
  3. Toiminta-alueet ja liittämisvelvollisuuden muutokset
  4. Suunnittelujärjestelmän muutokset, ml. omaisuudenhallinta
  5. Julkisuusvalvonnan kehittäminen
- 
- Kokonaisuutena lisätään (yksityiskohtaista) sääntelyä.
    - Kunnille lisää tehtäviä tai tehtävien tarkennuksia
    - Osa tehtävistä lisää kunnan velvoitteita ja työmäärää, osa helpottaa tai edistää toimintaa
      - → *Suhde käynnissä olevaan normien keventämisohjelmaan?*
  - Lisää valvontatarpeita, erityisesti ELY-keskuksen osalta, mutta laki ei kuitenkaan turvaa valvonnan resurssointia
  - Porkkanat rakennemuutokseen puuttuvat
    - Mm. valtion tukimahdollisuutta ehdotettu poistettavaksi

# Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos

- Vesihuoltolaitoksen määritelmä yhdenmukaistettaisiin terveydensuojelulain talousvettä toimittavan laitoksen määritelmän kanssa
  - Palvelee vähintään 50 asukkaan vesihuoltoa tai jakelee/kerää vettä yli 10 m<sup>3</sup>/vrk, myös tukkuvesilaitokset kuuluvat soveltamisalaan
- Kuntaliiton näkemyksen mukaan muutos
  - Selkeyttää vesihuoltolaitosten hallinnollista asemaa → mm. samankokoisia laitoksia kohdellaan yhdenvertaisesti
  - Lisää vesihuoltolain soveltamisalan piiriin tulevaa vesihuoltolaitosten asiakasmäärää → perusteltua

# Vesi on meidän -sääntely

- Kunnalle velvoite säilyttää määräysvalta omistamissaan laitoksissa ja kunnalle etuosto-oikeus alueensa vesihuoltolaitosten myyntitilanteissa
- **Kuntaliiton näkemys**
  - Luodaan peruslähtökohdaltaan täysin uudenlaista sääntelyä:
    - Kunnalle mm. velvollisuus kiinteän omaisuuden omistamiseen järjestämistänsä ollen tehtävän osalta
    - Sääntely rajoittaa tietyiltä osin kuntien itsehallintoa
  - Ehdotetun kunnan etuosto-oikeussääntelyn perusteita on vielä tarpeen tarkentaa ja selkeyttää

# Liittämisvelvollisuuden muutokset

- Pääsäännöksi toiminta-alueella olevan kiinteistön liittämisvelvollisuus riippumatta kiinteistön sijainnista
- Ehdotetaan, että ympäristönsuojeluviranomaisella olisi mahdollisuus periä maksu ainakin liittämisvelvollisuudesta vapauttamista koskevasta hakemuksesta (11 §)
- Kuntaliiton näkemys:
  - Liittämisvelvollisuuden muutos keskitetyn vesihuollon järjestämisen kannalta hyvä muutos (10 §) → vesihuoltolaitoksen velvoitteet ja oikeudet tasapainoon
  - Ympäristönsuojeluviranomaiselle maksun perimisen mahdollisuus positiivinen parannus, mutta **maksumahdollisuus olisi tarpeen laajentaa hakemusasiasta laajemmin valvontatehtäviin**
  - **Muutos lisännee YSVOn työkuormaa siirtymävaiheessa → siirtymävaiheen sääntelyyn kiinnitettävä huomiota.**

# Vesihuollon järjestäminen, kehittäminen ja toiminta-alueet

- **Kunnan monijäseninen toimielin** vastaisi vesihuoltolain mukaan kunnalle kuuluvista tehtävistä
  - **Säännöstä vielä tarkennettava**
- Kunnan tulee laatia ja pitää ajan tasalla **kunnan vesihuoltosuunnitelma**
  - Erillisen suunnitelman laatimisen velvoite palautetaan + velvoite osallistua alueelliseen suunnitteluun
- Kunnan tulee **tarkistaa/määrittää kaikkien vesihuoltolaitosten toiminta-alueet tai velvoite päättää, ettei toiminta-aluetta tarvita**
  - Toiminta-alueen päätöksentekoa tarkennetaan
  - Turhaa hallintobyrokratiaa tulisi välttää etenkin tilanteissa, joissa mikään osapuoli ei koe toiminta-aluetta tarpeelliseksi
- **Toiminta-alueen supistamista** koskeva sääntely selkeytyy + kokonaan rauettaminen mahdolliseksi → hyvä muutos
  - **Vesihuoltolaitoksen tai kunnan vesihuollon turvaamisvelvoitteen ajallinen ja taloudellinen rajautuminen?**
- Kunnalle ehdotettu uusi vesihuollon turvaamisvelvoite (9 b §)
  - **Kuntaliitto ei pidä tarpeellisena, epämääräinen, päällekkäinen ja ristiriitainen 6 §:n järjestämisvelvollisuuden kanssa**



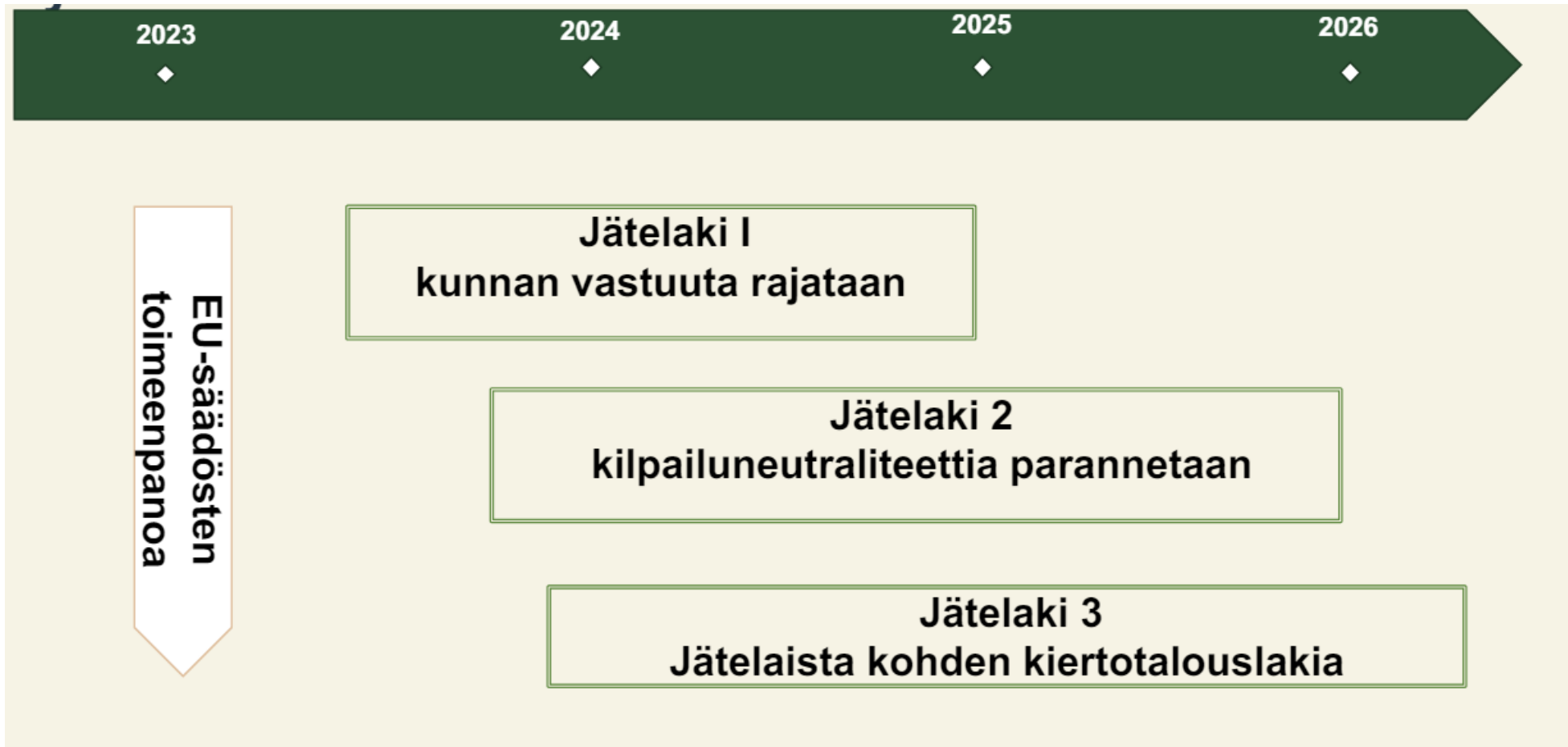
# Muita huomioita

- **Velvoite periä perusmaksua voi olla hyvä uudistus**, sen sijaan ehdotettu käyttömaksun eriyttämismahdollisuus voi käytännössä jäädä vähäiseksi
- Vesihuoltolaitosten maksujen kustannuskattavuuden toteutumista tarkoitus säännellä ja valvoa (?) aiempaa enemmän, niin yli- kuin alikatteisuuden osalta
  - Kohtuullinen tai kohtuullista suurempi tuotto?
  - Tuottoa suurempi valtakunnallinen haaste kuitenkin alikatteiset maksut

# Jätelain muutokset ja kiertotalous



# Jätelain muutoksia kolmessa osassa



# Jätelain muutoksista

- Jätelaki 1: kunnan vastuun rajaaminen asumisessa → sote-palveluasuminen ja laitosasuminen pois kuntavastuulta
  - luonnos lausunnoilla keväällä, HE tarkoitus antaa elokuussa, voimaan 1.1.2025 (?)
- Jätelaki 2: seurantaryhmä nimetty 4.6.2024 alkaen
  - TSV-jätehuollon muutoksia/kiristyksiä, jäteyhtiöiden ulosmyyntirajan kiristäminen, kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan yhdyskuntajätehuollon vastuiden tarkastelu
  - ← → linkki sidosyksikkösääntelyä pohtivaan TEM:n työryhmään, jossa mm. 10 % vähimmäisomistusosuuden vaatimus käsittelyssä
- Jätelaista Kiertotalouslaiksi: työryhmä nimetään 1.7.2024 alkaen
  - Jätelakia kohti tuotesääntelylakia, tekstiilien tuottajavastuu jne.

# ”Hallitus kehittää kierrätetylle raaka-aineelle toimivat markkinat”

- Keinona mm. **Kiertotalouden green deal –sitoumus (KGD)**
  - Sitoumuspohja valmistuu ja avautuu toimijoille kesäkuussa

# kiertotalouden green deal

Näin liityt mukaan.

## MIKÄ ON KIERTOTALOUDEN GREEN DEAL?

Kiertotalouden green deal on vapaaehtoinen sitoumus, jossa mukaan lähtevät toimijat sitoutuvat vähentämään luonnonvarojen käyttöä ja asettamaan vaikuttavia tavoitteita ja tekemään toimenpiteitä, jotka edistävät vähähiilistä kiertotaloutta.

## KENELLE KIERTOTALOUDEN GREEN DEAL SOPII?

Yrityksille  
Kunnille  
Maakunnille  
Toimialajärjestöille



Ympäristöministeriö  
Miljöministeriet  
Ministry of the Environment



Työ- ja elinkeinoministeriö  
Arbets- och näringsministeriet

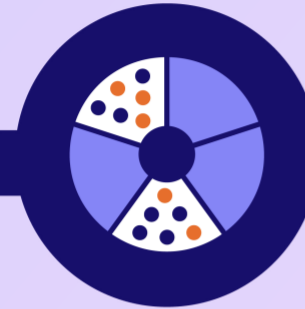


# Kiertotalouden green deal syntyy näin.

Kiertotaloussiirtymä tapahtuu viidellä muutosalueella, jotka jakautuvat toimenpidealueisiin. Sitoutuja valitsee omat toimenpiteensä vähintään kahdelta toimenpidealueelta.



1. Organisaatio valitsee toimia vähintään kahdelta toimenpidealueelta.



2. Organisaatio konkretisoi toimenpiteet oman toimintansa ja lähtötasonsa näkökulmasta.



3. Arviointiryhmä antaa suosituksensa sitoumuksen hyväksymisestä tai korjaamisesta ministeriölle. Organisaation ylin päättävä taho hyväksyy sitoumuksen.



4. Organisaatio raportoi toimiansa edistymisestä Sitoumus 2050 -alustalla joka kolmas vuosi. Kiertotalouden green dealin ohjausryhmä seuraa ja sparraa sitoumusten toteutusta.



# Mihin kiertotalouden green dealissa sitoudutaan?

1

Toteuttamiseen.

Sitoutuja toteuttaa valitsemansa toimenpiteet. Toimenpiteet viedään osaksi organisaation omaa strategiaa ja ilmasto- ja/tai luontotyötä.

2

Yhteistyöhön.

Sitoutuja varmistaa, että kaikki sitoumuksen toteutumisen kannalta olennaiset arvoketjun tahot ovat mukana.

3

Seurantaan.

Sitoutuja mittaa ja raportoi toimenpiteiden edistymisestä Sitoumus2050-alustalle kolmen vuoden välein.

4

Osaamisen kehittämiseen.

Sitoutuja kehittää organisaationsa johtamista, työntekijöiden osaamista ja tiedonhallintaa kiertotaloutta tukevaksi.

## SITOUMUSTA VARTEN VAADITAAN

- ✓ Toimenpiteet
- ✓ Tavoite ja välitavoite
- ✓ Mittarit
- ✓ Vastuutahot



# KGD:n edistäminen ja tuki

- YM:n KGD:n avaustilaisuus **to 12.9. klo 10-12** (Helsingissä ja etänä)
  - Ensimmäiset sitoutujat esitellään (noin 30 sitoumusta valmistelussa)
- Kunnille ja alueille suunnattu infoklinikka pidetty Kiertotalous-Suomen teemaryhmän tapaamisena 4.6.2024
  - Esillä Tampereen seutu ja Porvoon kaupunki
  - <https://kiertotaloussuomi.fi/toiminta/kiertotalous-suomen-tapahtumien-aineistot/>
- Syksyllä 2024 tulossa lisää KiSun Kunnat ja alueet –teemaryhmän tilaisuuksia ja aamukahveja
- Kaikille avoin yleinen infoklinikka 17.6.2024 klo 13-15 (etä). [Ilmoittaudu täällä.](#)
- Resurssiviisas rakennettu ympäristö -muutosalueen infoklinikka 18.6.2024 klo 10-12. lähitapaaminen FIGBC. [Ilmoittaudu täällä.](#)
- **Rahoitus:** valtakunnallinen EAKR-haku Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta
  - Haku auki 2.10. saakka
  - <https://rakennerahastot.fi/-/vs-kiertotalous-haku2024>

# Toimialakohtaisia Green deal -sopimuksia on laadittu seuraavista teemoista:

- Muovikassien vähentäminen (28)
- Autoala (20)
- Öljyjätehuolto (8)
- Työkoneala (16)
- **Kestävä purkaminen (14)**
  - 3 kaupunkia + Gradia Jskylä
- **Päästötön työmaa (9)**
  - 4 kaupunkia + HSY, PKL, Helen
- **Kestävät hankinnat varhaiskasvatuksessa**
  - 3 kaupunkia + Monetra
- **Rakentamisen muovit (22)**
  - 0 kaupunkia
- **Yhdyskuntajäteveden puhdistaminen (5)**
  - 5 kuntataustaista vesihuoltolaitosta
- Muoviset annospakkaukset (kulutuksen vähentäminen)

Sopimus on päänavaus uudelle toimintakulttuurille rakennusosien ja purkumateriaalien uudelleenkäyttämiseksi ja kierrättämiseksi

Tummennetut tarkoitetut (myös) kunnille

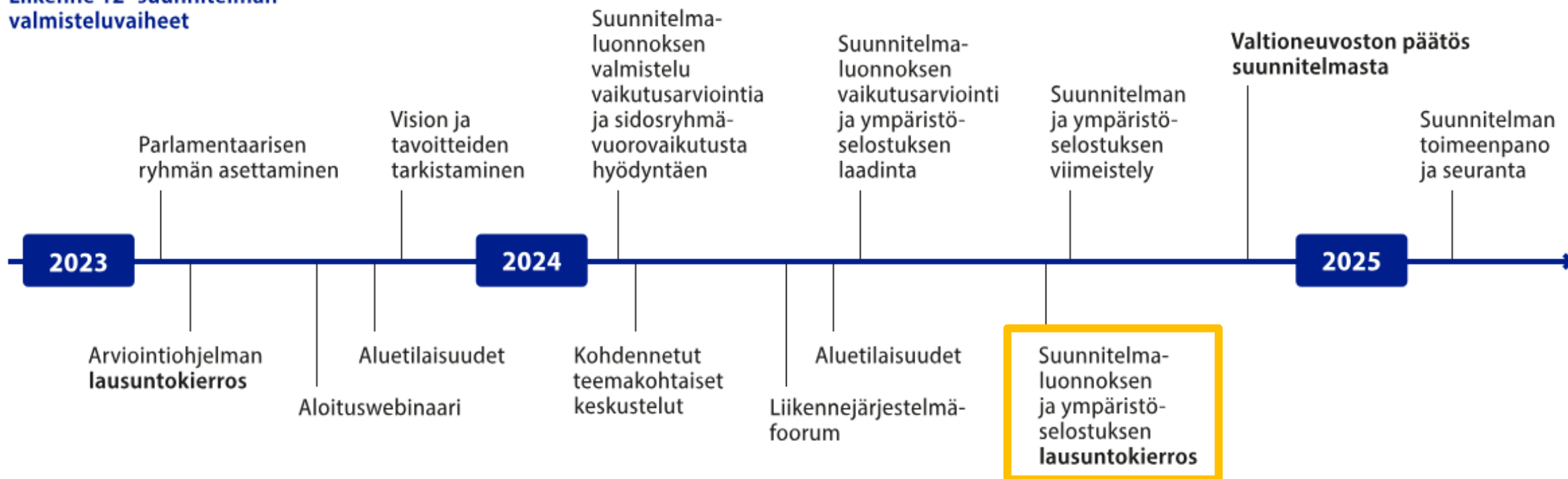


# Ajankohtaista liikenneasioista

Kehittämispäällikkö Johanna Vilkuna, Kuntaliitto

# Liikenne 12 -suunnitelman päivityksen tavoiteaikataulu ja valmisteluvaiheet

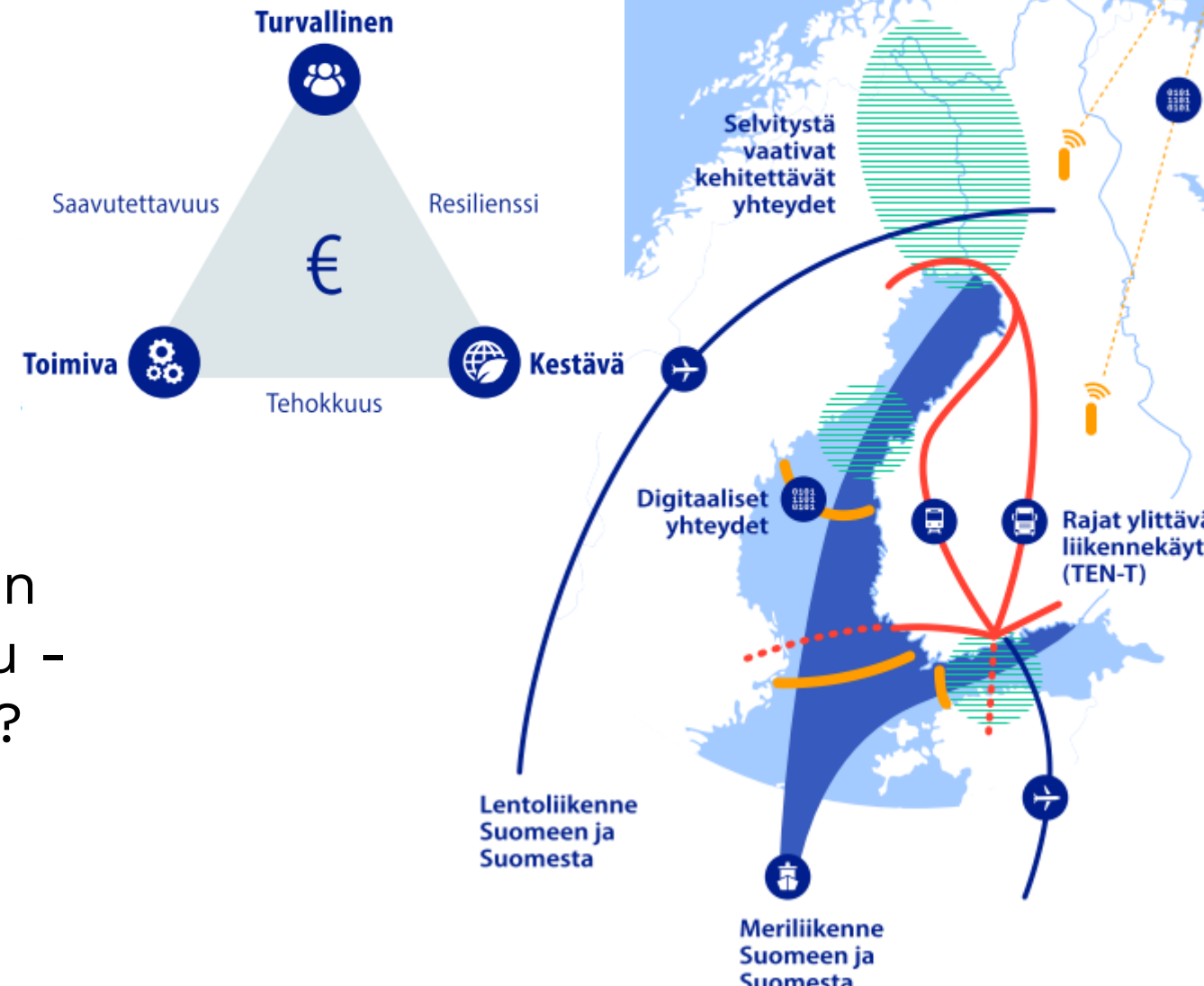
## Liikenne 12 -suunnitelman valmisteluvaiheet



Vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen paikkoja jatkuvan vuorovaikutuksen lisäksi

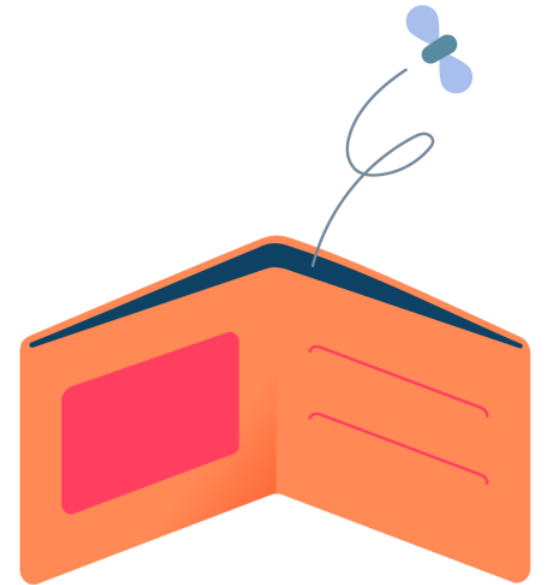
# Tavoitteet on päivitetty muuttuneeseen toimintaympäristöön

- Tavoitteita on priorisoitu:
  - Olemassa oleva verkko ja infra koko maassa
  - Turvallisuutta tukevat toimet, hultovarmuus, sotilaallinen liikkuvuus.
- Kansainvälisen saavutettavuuden tärkeät elementit on tunnistettu - millä toimin visiota toteutetaan?



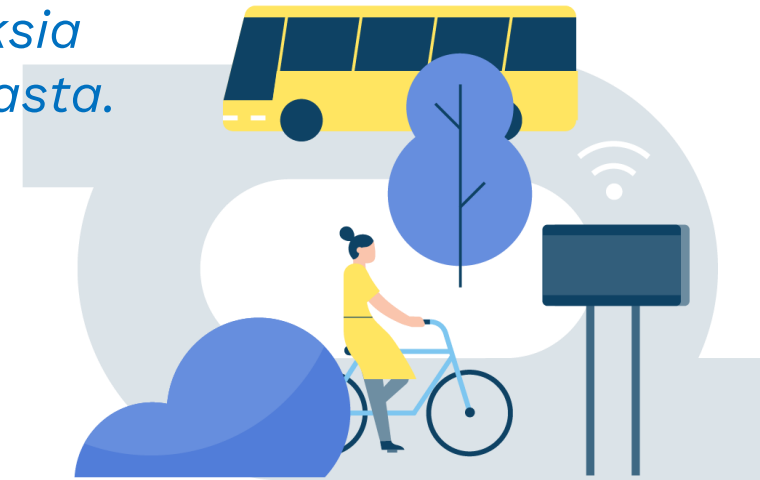
# Perusväylänpitoa on syytä priorisoida, mutta eteenpäin katsomistakin tarvitaan

- Perusväylänpitoa priorisoidaan, mutta korjausvelka kasvaa lähivuosina.
- Kehittämisinvestointien budjettirahoitus minimiin (163,5 M€/v 2029-2036). Kehysriihen jälkeen noin 120 Me/v.
  - Tämä lisää painetta kuntien rahoitusosuuksiin.
  - Vaikeuttaa EU-rahoituksen hyödyntämistä.
  - Suomeen haluaa houkutella teollisia investointeja, mutta samalla infrarahoitus minimiin.
  - MAL-sopimusten rahoitus?
- Hallitusohjelman investointiohjelma (3 mrd):
  - Rahoitus valtion omaisuuden myynnillä, mutta miten realisoituu ja millä aikataululla.



# Kaupunkiseudut huomioitu tavoitteissa, jätetty pois prioriteeteista

- Kirjauksia:
  - *Valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta kaupunkiseuduilla olennainen merkitys.*
  - *Pyritään edistämään kestävän liikkumisen mahdollisuuksia erityisesti kaupunkiseutujen kestävän kasvun näkökulmasta.*
- Kaupunkiseutuja ei ole priorisoitu toimissa, eikä rahoituksessa.
- Samaan aikaan:
  - Joukkoliikenteen valtiontuen leikkaus.
  - Henkilökuljetusten ALV:n korotusta valmistellaan.
  - Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman rahoitus minimiin/nollaan. (huom. LTA vuodelle 2024: 5,8 M€ )



# 23 suurinta kaupunkiseutua



\* Tilastollisia seutukuntia



# Sopimuksellinen yhteisrahoitus

- Kirjaus: *Sopimuksellisen yhteisrahoitusmallin periaatteet pysyneet samoina, tarvittaessa sovitetaan yhteen VERA-työn kanssa.*
- Kun valtio etsii säästöjä, sen ei tule osoittaa uusia rahoitusvastuita kunnille.
- Kunnat eivät hyväksyneet Liikenne12:a (2021) yhteisrahoitusmallia.
  - Käytäntö, että kunnat osallistuisivat 50 %:lla kaupunkiseudun liikennejärjestelmää parantavien valtion hankkeiden kustannuksiin, olisi kohtuuton.
- Yhteishankkeisiin liittyy aina kunnalle koituvia kustannuksia esim. yhdyskuntarakentaminen, katuverkko ja joukkoliikenne.



# Asemanseudut ja asemapalvelut

- Kirjauksia:
  - *Solmupistetoimijoiden yhteistyön koordinointi kunnille.*
  - *Selvitykset VR:n omistamien omaisuuserien siirrosta sekä asemapalveluiden järjestämiseen soveltuvista malleista.*
- Koordinoinnin on mentävä maanomistuksen mukaan. Valtio ei voi työntää koordinoititehtävää kunnille.
- Tarvittaisiin valtiotoimijoita ohjaavaa strategiaa keskeisistä asemista, niiden palvelutasosta ja asemapalveluiden järjestämisestä.
- Valtion kiinteistöomistus tulisi keskittää toimijalle, jonka tehtävänä on myös raideliikenteen edistäminen.
- Huom. hallitusohjelman kirjaus: *Selvitetään mahdollisuus luovuttaa valtion maaomaisuutta kaupunkien ja kuntien kehitettäväksi.*



# Kuntaliiton vaikuttamista

- Järjestetty LVM:n valmistelijoiden ja 23 suurimman kaupungin asiantuntijoiden keskustelutilaisuuksia (1.3.2024, 26.4.2024, **seuraava pidetään 25.9. klo 14-16.**)
- Ennakkovaikuttamista eduskuntaan (LiV) ja ministeriöön.
- Kuntaliiton kommenttipuheenvuoro LVM:n valtakunnallisessa liikennejärjestelmäfoorumissa 12.4.2024.
- Vaikutettu Liikenne12 osahankkeissa, esim. selvitys teiden hallinnollisista luokista ja niiden muutostarpeista.
- Lausunto SOVA-ohjelmasta.



# Mikroliikkumis- palveluiden sääntely

# Kunnille keinot mikroliikkumis- palveluiden hallintaan?

- Hallitusohjelman kirjauksen toteutumisen työkalujen mahdollistamisesta kunnille näyttää epävarmalta (LVM:n työryhmä).
- Nykyisen vapaaehtoisen sopimisen toimivuus on riippuvaista yrityksen yhteistyöhalusta.
- Kannattavuuden ja kilpailun kiristyessä pelisäännöistä lipsutaan tai yritykset haluavat määrittää ne itse.
- Kunnalla tulisi olla vähintään mahdollisuus (ei pakko) velvoittaa toiminnanharjoittajat rajoittamaan teknisen järjestelmänsä (sovelluksensa) kautta mikroliikennevälineiden pysäköintiä ja nopeuksia sekä alueellisia ja ajallisia ajokieltoja katualueilla, ml. viikonloppuyöt ja talvikauden kesto (lumi ja jää).
- Hyötynä olisi parempi liikenneturvallisuus ja esteettömyys sekä selkeät pelisäännöt kaikille yrityksille em. asioiden osalta.

# Orpon hallitusohjelma tunnisti tarpeen sääntelylle

- Hallitusohjelma:
  - ***Luodaan mikroliikkumista (muun muassa sähköpotkulaudat) ohjaavaa lainsäädäntöä. Annetaan kaupungeille ja kunnille työkalut mikroliikkumisen hallintaan.***
- LVM käynnisti säädöshankkeen loppuvuodesta 2023 (arviomuistio keväällä 2023).
- LVM:n mikroliikkumistyöryhmä
  - Jäseninä ministeriöiden, valtion liikennehallinnon, Liikenneturvan ja vammaisjärjestöjen edustajia sekä Kuntaliiton ja Helsingin, Turun ja Oulun kaupunkien edustajat.
- LVM lähettää lakiluonnoksen lausunnoille todennäköisesti kesäkuussa 2024.
- Lakimuutokset on tarkoitus saada voimaan kaudelle 2025.

# Mikroliikennelupa liikennepalvelulakiin?

- Palvelun tarjoaminen edellyttäisi kunnan myöntämää lupaa alueelleen.
- Ollut esillä, että kunta voisi asettaa vain pysäköintiä ja ajonopeuksia koskevia ehtoja.
- Yleisiä palveluntarjoajan velvollisuuksia: ajoneuvot ajoneuvolain määräysten mukaisia, palautteenantokanava, anonymisoitu ajodata pyynnöstä kunnalle
- Palveluntarjoaja vastaisi siitä, että kunnan asettamat nopeusrajoitusalueet ja pysäköintikieltoalueet on asetettu sovellukseen luvan ehtojen mukaisesti.
- Sädettäisiin mikroliikenneluvan hakemisesta ja myöntämisestä sekä ehtojen asettamisesta lupaan ja luvan peruuttamisesta.
- Ollut esillä, että ehtoja voitaisiin asettaa vain liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden varmistamiseksi sekä kunnossa- ja puhtaanapidon suorittamiseksi kunnan alueella.

# Kaupungit ja Kuntaliitto pitävät tärkeänä

- Mikroliikennelupa olisi askel oikeaan suuntaan.
- Tulee olla niin, että kunta myöntää luvan **vain kunnan omistamille tai hallinnoimille** alueille. Lupaehtojen tulee voida vaihdella alueittain.
- **Riittävä aika hakemusten** käsittelyyn ja luvan myöntämiseen. 2 vk ei riitä.
- Esim. palveluntarjoajalla on oltava voimassa oleva mikroliikennelupa aloittaessaan toiminnan. Kunnan on käsiteltävä hakemus 30 vuorokauden kuluessa luvan antamisen edellytykset täyttävien asiakirjojen saapumisesta.
- Tarvitaan mahdollisuus asettaa lupaehtoja myös **käyttöön ja perustellusta syystä määrään** liittyen.
- Käyttö: esim. ajokieltoalueet, talvikauden aloitus ja lopetus, tarvittaessa ehtoja viikonloppuöille.
- Määrä: kapasiteetin jakaminen operaattoreiden kesken, kun esim. keskustan pysäköintikapasiteetti ylittyy.
- Kunnan tulee saada oikeus tehdä **välitön varastosiirto** ilman lupaa tai lupaehtojen vastaisesti pysäköidyille ajoneuvoille.



# **Kansallisen liikenteen uusien polttoaineiden jakeluinfraohjelman valmistelu**

# Jakeluinfraohjelman päivitys (LVM)

- Taustalla **EU:n AFIR-jakeluinfra-asetus** ja sen vaatimukset TEN-T -verkolle ja kaupunkisolmukohtiin (MAL-seutuja).
- AFIR edellyttää **kansallisen ohjelman** laatimista kaikille liikennemuodoille.
  - Lähtökohtana on mm. tieliikenteen jakeluverkko-ohjelma (2023).
- LVM on käynyt sidosryhmien kanssa vuoropuhelua keväällä 2024
  - Työpajat mm. raskaan liikenteen ja henkilöautojen jakeluinfraan.
- Ohjelman teemoja mm.
  - Vaihtoehtoisten käyttövoimien näkymät
  - Jakeluinfraan nykytila ja kehittyminen
  - Jakeluinfraa koskevat tavoitteet
  - Haasteita ja ratkaisuja jakeluinfraan kehittämiseksi

# Kuntia koskevia teemoja/toimia mm.

- Kehitetään hitaan julkisen latauksen tarjoamista paikoissa, jossa autot seisovat pidemmän aikaa.
- Parannetaan ymmärrystä latauksen käyttäjien tarpeista.
- Mahdollistetaan **latausinfraan toteuttaminen katuverkolla ja pysäköintialueilla.**
- Selvitetään taksiliikenteen ja jakeluliikenteen tarpeisiin rajattujen latauspisteiden toteuttamista.



# Kaavoitus ja raskaan liikenteen jakeluinfra: näkymä vielä sumea

- Jakeluliikenne sähköistyy
- Raskas liikenne sähköistyy hitaammin (akkuteknologia, toimintamatkat, aikataulut, toimintavarmuus)
- Muuttuvatko liikennepaikat (jossa palvelut!) jakeluasemiksi
- Latauksen rooli varikoilla, terminaaleissa
- Maantieympäristöjen paikat
- Skaalautuvuus
- Alueelliset tarkastelut: minne todellinen tarve kohdistuu, entä toteutettavuus
- Tilantarve, reunaehdot, turvaetäisyydet, maanomistus, sähköverkon kapasiteetti
- Kaupungin kasvutavoitteet, kilpailevat maankäytöt, rajoitteet muulle maankäytölle, vaihtoehtoiskustannukset



# **EU:n energiadirektiivien toimeenpano ja kuntavaikutukset (EED, EPBD, RED3)**

# Energiatehokkuusdirektiivin EED päivitys - voimaan 10.10.2023

1. Energian loppukäyttö: -9 % (REPowerEU: -13 %)
  - **Hyväksytty versio: -11,7 %**
2. Vuotuinen energian loppukäytön säästö 1,5 % (nyt: 0,8 %/vuosi)
  - **Hyväksytty versio: 1,49 % (asteittain 0,8...1,9 % vuosina 2024-2030)**
3. Art. 5: Julkisen sektorin muita korkeampi energiansäästötavoite (1,7 %/vuosi)
  - **Hyväksytty versio: 1,9 %/vuosi (+0,2 %-yksikköä verrattuna komission esitykseen)**
4. Art. 6: Julkisten rakennusten vuotuinen pakkosaneerausvelvoite (3 % kerrosalasta NZEB-rakennuksiksi; yli 250 m<sup>2</sup> lämmitettävät rakennukset)
  - **Hyväksytty versio: 3 %/vuosi ”julkisten elimien omistamien rakennusten kokonaispinta-alasta”, mutta direktiivi sisältää myös joustoja (vaihtoehtoiset tavat)**

# Artiklat 5 ja 6 kunnille keskeisin EED-osio

## Artikla 5: Julkisen sektorin energiansäästövelvoite

- 1,9 %/vuosi (en. loppukäyttö)
  - Energiankäytöstä voi poistaa julkisen liikenteen tai puolustusvoimain osan
- Voimaan portaittain koon mukaan
  - 2024-2026: 50 000 as. tai enemmän
  - 2027-2029: lisäksi 5 000 – 50 000 as.
  - 2030-: lisäksi alle 5 000 as.
- Energiansäästölaskennan pohjavuosi (n-2) → v. 2021
  - V. 2021 kulutus kannattaa selvittää jo nyt

## Artikla 6: Julkisten rakennusten peruskorjaus

- 3 % rakennusalaasta(?) vuosittain peruskorjattava lähes nollaenergia-rakennukseksi, mutta:
  1. Jäsenvaltio voi kustannus-  
tehokkuuden ja teknisen  
toteutettavuuden mukaan määritellä  
rakennukset, joita perus-  
korjausvelvoite koskee
  2. Vaihtoehtoiset toimet mukana (ns.  
peruskorjauspasseja tehtävä  
vähintään 3 %/vuosi -kerrosalan  
tahdilla), rakennuskantaluettelo

# Kiinteistöjen hankinta ja vuokraaminen

## - EED:n energiatehokkuusvaatimukset

- EED, Art 7. Liite IV, kohta f: *Hankintaviranomaisten ja -yksiköiden on*
  - *”hankittava rakennuksia tai tehtävä uusia vuokrasopimuksia rakennuksista, jotka saavuttavat vähintään lähes nollaenergiatason, rajoittamatta kuitenkaan tämän direktiivin 6 artiklan soveltamista, paitsi jos hankinnan tarkoituksena on*
    - *i) perusparannus tai purkaminen;*
    - *ii) kun on kyse julkisista elimistä, myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin, tai*
    - *iii) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana määrättyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi.”*
- Huom! Soveltamisala laajempi kuin Artikloissa 5 ja 6



# Paikalliset lämmitys- ja jäähdytysuunnitelmat (local heating and cooling plans); EED, artikla 25

- Tullee lakisääteiseksi (“...Member States shall ensure...”) koskemaan minimissään yli 45 000 asukkaan kuntia (vastuutaho: alueelliset ja paikalliset viranomaiset)
  - Alatyöryhmä aloittanut toimintansa alkusyksystä 2023
- Suunnitelman sisältövaatimukset tiivistettynä (artikla 25: kohta 6)
  1. *Energiatehokkuuden (ET) parantamispotentiaalın arviointi (keinoina mm. matalalämpöisen kaukolämmön valmius, tehokas yhteistuotanto [high efficiency cogeneration], hukkalämmöt, uusiutuva energia)*
  2. *Energiatehokkuus ensin –periaatteen noudattaminen*
  3. *Olemassa olevan oleellisen (relevant) energiainfrastruktuurin huomioon ottaminen*
  4. *Energiayhteisöjen ja muiden kuluttajavetoisten (consumer-led) tahojen roolin arviointi*
  5. *Paikallisen rakennuskannan ET-analyysi (kehnoimmat rk.; haavoittuvat taloudet)*
  6. *Rahoituskeinojen arviointi (siirtyminen ei-fossiiliseen lämmitykseen ja jäähdytykseen)*
  7. *Kehityspolku tavoitteiden saavuttamiseksi (sis. seuranta)*
    - *Julkisten elinten (public bodies) rakennusten lämmitys ja jäähdytys*
    - *Arvioitava lähikuntien ja -alueiden suunnitelmien synergiaedut (yhteisinvestoinnit)*

# Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EPBD) – poliittisen sovun ydinasioita

- Uudet julkiset rakennukset päästöttömiä 1.1.2028 alkaen
- Asuinrakennusten keskimääräistä primäärienergiankulutusta **vähennettävä** 16 % v. 2030 ja 20-22 % vuoteen 2035 mennessä
- Ei-asuinrakennusten energiatehokkuutta parannettava tiettyyn tasoon (heikoin 16 % v. 2030 mennessä, heikoin 26 % vuoteen 2033 mennessä)
- Mahdollista vapauttaa kansallisesti kulttuurihistorialliset kohteet ym.
- Rakennuksiin on asennettava aurinkosähköä asteittain vuodesta 2027 alkaen, jos se on teknisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista.
- Kestävän liikkuamisen infravelvoitteet tiukentumassa
  - Latauspisteet ja -valmiudet, polkupyöräpysäköinti
- Trilogien sopupaperi (14.12.2023) lähellä EU:n neuvoston kantaa

# Energiadirektiivien yhteyksiä rakennusten energiavaatimukseen

EPBD

1. Päästötön rakennus: uudet julkiset rakennukset 1.1.2028- (kaikki: 1.1.2030-)
2. Olemassa olevien rakennusten energiatehokkuusvaatimukset (MEPS)
  - Vapaaehtoinen työkalu jäsenvaltioille
3. Kestävän liikunnan infraaattimuksia ym. (lataus, pp-pysäköinti)



EED

RED III

4. Uusiutuvan energian osuuden minimivaatimus rakennuksissa (2030: 49 %)
5. Lämmitys/jäähdytys: UE-osuuden lisäys
  - → 12/2025: +0,8 %/vuosi; 1/2026 alkaen: +1,1 %/vuosi

## EED: Artikla 6

- VE1: peruskorjaus **lähes nolla-energiaraken-nukseksi** TAI päästöttömäksi rakennukseksi
- VE2: vaihtoehtoi-set toimet

RED III = uusiutuvan energian direktiivi, EPBD = rakennusten energiatehokkuusdirektiivi

<sup>51</sup>EED = energiatehokkuusdirektiivi

# FF55-paketin toimeenpano Suomessa – kunnille tärkeää energiadirektiiveissä

## 1. Uusiutuvan energian direktiivi (RED III)

- Uusiutuvan energian nopean kehityksen alueet (toimeenpano: sijoittamislupa)
- Uusiutuvan energian osuuden vähimmäisvaatimukset rakennuksille
- Kestävyysskriteerien käytön laajennus (alaraja 7,5 MW teho)

## 2. Energiatehokkuusdirektiivi (EED)

- Art. 5: Julkisen sektorin erillinen energiansäästövelvoite (1,9 %/vuosi)
- Art. 6: Pakkosaneeraus vs. vaihtoehtoiset toimet (KETS-jatkosopimus!), rakennuskantaluettelo (julkisten elinten omistamat ja käyttämät rakennukset)
- Lisäksi: Paikalliset lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat (Art. 25), hankinnat (Art. 7)

## 3. Rakennusten energiaterhokkuusdirektiivi (EPBD)

- Art 7: Uudet rakennukset (päästötön rakennus)
- Art 9: Energiaterhokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset (E-luvut ym.)
- Art 12: Kestävän liikkumisen infra (latauspisteet ja putkitukset?)

# Mitä seuraavaksi?

## Energiadirektiivien kansallinen toimeenpano alkanut

- RED III (voimaan 20.11.2023)
  - Kestävyysskriteerityöryhmä (-> 31.5.2024)
  - Muut työryhmät?
- EED (voimaan 10.10.2023)
  - TEM: työryhmä 1.6.2023 – 31.12.2024
    - artiklojen 5, 6 ja 25 alatyöryhmät (Kuntaliitto mukana)
    - KETSin jatkosopimusneuvottelut
- EPBD (voimaan 28.5.2024)
  - YM:n seurantaryhmä 1.9.2024-1.12.2026, Kuntaliitto mukana

### Toimeenpano:



# **Verkkoinfrastruktuurin valtakunnallinen sijaintitietopalvelu**

# Tilannekatsaus Traficomin Sijaintitietopalveluun

- Traficomin tavoitteena saada Suomen (lähes kaiken) verkkoinfran sijaintitiedon yhteen paikkaan kokoava palvelu operatiiviseen käyttöön kesäksi 2025
- Verkkotietojen toimittamista rajapintapalveluna voi testata todellisilla aineistolla kesä-syyskuun välisenä aikana, jonka jälkeen palvelu vielä tyhjennetään tiedoista
- Todellisen kattavan verkkotietoaineistojen toimitus palveluun alkaisi 10/2024
- Sijaintitietojen toimitusvelvoite koskee kuntia mm. liikenneväylien varusteiden osalta sekä kuntakonserneja mm. ulkovalaistusverkon ja hule- ja jätevesiverkostojen, kaukolämpö- ja jäähdytysverkostojen sekä sähköverkkojen osalta
- Traficom päivitti tietojen toimittamista sijaintitietopalveluun koskevan määräyksensä M71 29.12.2023 huolimatta kriittisestä lausuntopalautteesta
  - Kuntaliiton lausunto <https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2023/traficomin-maarays-712023-m-verkkotietojen-toimittamisesta-sijaintitietopalveluun>
  - Määräyksen mukaan **verkkojen sijaintitiedot on toimitettava palveluun 31.12.2024 mennessä**

# Verkkotietojen toimittaminen ja näyttöpalvelutoiminnallisuudet

- Verkkotoimijan nimenkirjoittajan tulee rekisteröidä organisaatio suomi.fi-palvelussa verkkotoimijaksi ja tehdä valtuuttaa siellä henkilöt organisaation verkkotietojen toimittajaksi
- Tiedot voidaan toimittaa rajapintapalveluna, pienten verkkojen osalta tarvittaessa myös ”käsien kartalle digitoimalla”
- Näyttöpalvelurajapintoja (tiedot johtonäyttäjille ja tiedot toteutuneista näytöistä) rakennetaan, testaus alkaa syksyllä 2024
  - Etusija testaukseen suurilla toimijoilla
- Sijaintiselvitykset käynnistyvät palvelussa keväällä 2025
- Sijaintiselvitykseen palvelu tarjoaa työkalut, joilla selvityksen voi tehdä omatoimisesti, kun palveluun on tunnistautunut ja rekisteröitynyt
  - Omatoimiseen selvitykseen ei välttämättä valmistu heti



# Tiedon suojaaminen Sijaintitietopalvelussa

- Rekisteröityessään toimija voi halutessaan ilmoittaa, että tämän nimeä ei näytetä sijaintiselvityksessä, sijaintiselvitykseen osuvan verkkoinfran yhteydessä
  - Aikaisemmin mahdollista vain viestintäverkkoihin liittyen, nyt myös muut verkkotoimijat voivat halutessaan tätä käyttää
  - Valinta tehdään jatkossa verkkotyypikohtaisesti
- Rekisteröitymisen yhteydessä on **mahdollisuus myös anoa oikeutta ilmoittaa osa verkostaan salassa pidettävänä**
  - Traficom linjaa, onko verkonosan salaamiseen perusteita
- Salassa pidettävä verkko näkyy ainoastaan verkkotoimijalle tämän tarkastellessa omaa verkkoa sekä verkkotoimijan valitsemaalle näyttöpalvelun tarjoajalle
- Sijaintiselvityksessä salassa pidettävää verkkoa ei kerrota, vaan ilmoitetaan vain, että alueella on verkkoa, joka edellyttää näyttöä

# Lisätietota Traficomin verkkosivuilta

- Traficom antaa uuden määräyksen sijaintiselvityksistä alkuvuodesta 2025
  - Käsittely ja kommentointi asiantuntijaryhmässä 9/2024, lausuntokierros 10-11/2024
- Traficom on tilannut Despro Engineering Oy:ltä selvityksen koskien Sijaintitietopalvelun käyttöönoton kustannusvaikutuksista verkkotoimijoille
- Tietoa verkkotietojen siirtoon käytettävistä tiedonsiirtorajapinnoista ja kuvaukset niistä on julkaistu Traficomin verkkosivulla  
<https://www.traficom.fi/fi/s/sijaintitietopalvelu/tekninen-dokumentaatio>
- Ajankohtaistietoa palvelusta  
<https://www.traficom.fi/fi/s/sijaintitietopalvelu/sijaintitietopalvelu-etusivu>
- <https://www.traficom.fi/fi/s/sijaintitietopalvelu/sijaintitietopalvelun-videot-ja-tallenteet>

# **Kuntaliiton uudistetut turvallisuuuden ja varautumisen verkkosivut**

# [www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen](http://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen)

- Miksi kunta varautuu?
- Kokonaisturvallisuus kunnissa
- Varautumista koskeva lainsäädäntö, periaatepäätökset sekä turvallisuuden ajankohtaistatsaukset
- Varautumisen sanasto
- Kunnan varautumista koskeva päätöksenteko
- Kunnan varautumisen yleiset periaatteet
- Kunnan varautumisen johtaminen
- Riskienhallinta ja riskienarviointi
- Miten kunta varautuu?

# [www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen](http://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen)

- Valmiudet ja kyvyt
- Viestintä häiriötilanteissa
- Tilannekuvan muodostaminen
- Toimintakorttikesimerkkejä
- Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa
- Turvallisuutta koskevien asiakirjojen salassapito
- Paikkatiedot avoimissa rajapinnoissa
- Kyberturvallisuus kunnissa
- Varautuminen opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa

# [www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen](http://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen)

- Kirjastojen varautuminen
- Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen
- Varautumisen ja turvallisuuden yhdyspinnat kunta-hyvinvointialue
- Henkilövaraukset (VAP)
- Turvallisuussuunnittelu - hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen
- Arjen turvallisuus
- Kuntalaisten varautuminen ja resilienssi
- Turvallisuusselvitykset kunnissa
- Varautuminen hankinnoissa

# [www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen](http://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen)

- Varautuminen konserniohjeissa
- Varautuminen laajamittaiseen maahantuloon
- Kunnan varautuminen säteilyturvaonnettomuuteen
- Väestön siirtäminen ja majoittaminen - varautuminen pelastustoimintaan, väestönsuojeluun ja evakuointiin
- Miten viestiä varautumisesta kuntalaisille kunnan verkkosivuilla?
- KUJA-arviointimalli
- EU ja varautuminen
- Varautumisesta toisilla verkkosivustoilla
- Turvallinen ja kriisinkestävä kunta -verkosto

# Muuta ajankohtaista



# Yleisten alueiden suunnittelun tietomallit

- RYHTI-hankkeeseen kuuluvaa Yleisten alueiden suunnitelmien tietomallin toteutusvaiheen projekti käynnistyy YM:n tilaamana ja Sitowisen vetämänä
  - tietoa hankkeesta:  
<https://ym.fi/yhteentoimivuus>
- Projektissa järjestetään syyskaudella kaksi työpajaa, joihin tarvitaan kuntaedustajia
- Ensimmäinen työpaja on määrä järjestää jo elokuussa, joten **kutsut on lähetettävä ennen lomakautta**

## Asiantuntijoita kunnista työpajoihin!

- **Työpaja nro 1** käydään läpi nykytilanne sekä mitä tähänastisessa työssä (yleiset alueet) on suunniteltu käytettäväksi koodistoiksi ja sanoiksi.  
→ selvitetään puutteet
- **Työpaja nro 2** tarkoituksena ja tavoitteena on esitellä yleisten alueiden tietomalliluonnosta Miro Boardiin (tmv. alustaan) koostettuna ja käydä läpi, miten looginen tietomalli palvelee tietomalliratkaisuja.  
→ selvitetään (jatko)kehitystarpeet

**Kiitos** 😊



[www.kuntaliitto.fi](http://www.kuntaliitto.fi)  
[www.kommunforbundet.fi](http://www.kommunforbundet.fi)